

Halász Glória

Ej, mi a kő?

FRED EBB – BOB FOSSE – JOHN KANDER:
CHICAGO

Az előadást vizuálisan meghatározó neokőkorszaki dizájnt nézve (a díszletet Ambrus Mária tervezte, a jelmezek Benedek Mari munkái) felvetődik a kérdés: miben is él, vagyis áll a *Chicago* című musical? Zseniális zenéjében, a bűnt piedesztálra emelő tanmesében, az 1975-ös bemutatója óta a darabtól szinte elválaszthatatlan, szexi és füstös körítésben, amelynek Bob Fosse stílusa is szerves része? Zsótér Sándor ez utóbbit nemhogy kimosta Kander és Ebb musicaljéből, de saját harsány, ellentmondást vagy a régibe hajlást nem tűrő színeivel tökéletesen át is festette Roxie Hart és Velma Kelly „bűnjó” show-ját.

A nemcserét, a férfi színészek által játszott női szerepeket, a nők által alakított férfi karaktereket talán hagyjuk későbbre. Némi csavarral ugyanis mindez valóban belelátható a *Chicago* világába. Az élénk színekben világító ősember- és ősasszony-jelmezek, a neonszínű parókák viszont nemigen. Arról nem beszélve, hogy a kiállítás nem egyszerűen eltér, de – nyilván szándékosan – pimaszul és rendkívül bátran szembe is megy azzal a képpel, amely erről a musicalről él. Horváth Csaba a magyar néptánc elemeivel operáló szenvedélyes koreográfiája pedig Fosse füledten erotikus mozgásvilágát zúzza darabokra, és épít a slágerekre valami egészen mást, kifejezetten dühös, darabos és szenvedélyes koreográfiát. Utóbbihoz természetesen nem tartoznak neccharisnyák és túsarkak sem. A körítés egésze öncélú, de emellett rokonszenves. A kőkorszakot idéző színrevitel magyarázható a bizonyos figurákban meglévő elemi erővel, az ügyek drasztikus elintézési módjával, az erkölcs két és fél millió éve alig változó állapotával. Hiszen egy törvények nélküli világban valóban a kőbunkó és a pénz beszél. Ez az együttállás nem annyira a történelemben, sokkal inkább a *Frédi és Béni, a két kőkorszaki szaki* című rajzfilmsorozatban gyökerezik. A *Chicago* sztorijának nagyon is lehetséges lehetetlensége és brechti stílusa pedig abszolút analóg azzal a kedves és bumfordi abszurditással, amely Hannah és Barbera rajzfilmsorozatára jellemző. Ennek ellenére bármifajta ilyen elmélet csak a rendező igazolásaként csünghet az előadáson. Ugyanis ez a képlet sok más darabra is ráhúzható lenne. Beszédés, hogy a közelmúltban éppen a koreográfiát készítő Horváth Csaba szőtt abszurd drámatörédekekből előadást, a Flintstone család világát és ruhátárát megidézve. A jóval kevesebb kapaszkodóval és hagyománnyal rendelkező szöveghalmaz pedig kevésbé vetette le magáról a leopárdbundát.

Az igazság az, hogy a HOPPart előadása sem veti le. Legalábbis nem látványosan és nem a produkció nézése közben. A rendezői megrészség ellenére és miatt az előadás kiválóan működik. Elgondolkodtató, hogy ha például a XV. században játszódó *III. Richárd* hőseinek történetébe „büntetlenül” beleszólhat a rendező, mondjuk, egy televíziót, addig a konkrétan 1924-be helyezett *Chicago* rendezőjét vajon miért tartom „öncélúnak” azért, mert pár millió évet visszaugrott az időben. Talán mert nem őriz meg semmit és senkit változatlanul a *Chicago*-imázsából, hanem egyetlen, karakteresen és gyökeresen más,

mindenre rátelepedő képet visz végig. A történet egyébként eredetileg nem kötődik túlságosan saját korához, a hangsúly a bűn és a rossz felmagasztalásán, a média szenzációfalánkságán van, ez pedig ma minden másnál aktuálisabb, Magyarországon is. A színlapon emlegetett „Csikágó” ugyan a maga valójában nem tűnik fel, hacsak a magyaros táncban nem. A koncepció külsődleges része mindvégig lebegtetni a „miért” kérdését, de maga az előadás magával ragad, olyanira, hogy közben el is felejtünk kérdezni. Ez természetesen nagy részben a HOPPart Társulat tagjainak odaadását és tehetségét dicséri. Az általuk tolmácsoló magyar szöveget angollal vegyítő, erre sokszor szellemesen reagáló szövegválogatás játékosága is „jól áll” az előadásnak, amely a *Frédi és Béni* Romhányi József fémjelzte nyelvi humorát is felidézi, emellett egy mai korjelenségre, az angol kifejezések hétköznapi nyelvbe vegyítésére is reflektál, amikor a beszédnek magyar a füle, angol a farka, a végén pedig egyiket sem találjuk (dramaturg: Ungár Júlia).

Némelyeknek több, másoknak kevesebb lehetőségük van az egyéni megmutatkozásra. Az előadás igazi nyertesei Mátyássy Bence Roxie Hart és Friedenthal Zoltán Velma Kelly szerepében. Minden bizonnyal ők sem gondolhatták, hogy egyszer majd eljátszhatják a musicalirodalom legnépszerűbb női szerepei-

FENT: Friedenthal Zoltán, Mátyássy Bence, Radnay Csilla, Herczeg Tamás, Bánfalvi Eszter, Polgár Csaba és Roszik Hella

LENT: Friedenthal Zoltán és Mátyássy Bence

Köncz Zsuzsa felvételei

nek egyikét. Mint ahogy Radnay Csilla sem számíthatott a dörzsölt és ezúttal tigriscsíkos macskaruhában fellépő sztárüggyvéd, Billy Flynn figurájára. Valamennyi szereplő (Bánfalvi Eszter, Herczeg Tamás, Kiss Diána Magdolna, Roszik Hella, Vári-Kovács Péter) alávettetik efféle nemcserének (Polgár Csaba kivételével, aki például egyfajta konferansziéként, emellett kisebb szerepekben kíséri végig a történetet). A karakterek egytől egyig megszületnek, élők és hitelesek, kérdés persze, hogy azok számára is tisztán értelmezhető-e, akik nem ismerik a musicalt eredeti formájában. Mindenesetre a szereplők igazsága vagy éppen képmutató hazugsága nemcsak a néző fejéig, hanem a szívéig is eljut. A nemek felcserélése indokolt lehet, ha arra gondolunk, hogy az irányító, a médiát és az igazságszolgáltatást rászédő maskulin szerepkör a történetben a nőkhöz köthető, s míg a társadalomban rendszerint férfiakkal társítjuk a bűnt, itt nők követik el. Ráadásul, ahogy a nyers erőre jellemző, fej nemigen tartozik hozzá, így Velma és Roxie el is vakulnak a vélt sikertől. Végül a média szedi rá őket. Zsótér Sándor értelmezésében a két főszereplő „nő” hiába hiszi magát „vezérnősténynek”, gyakran inkább bizonytalanok és bután pökhendinek tűnik, mint rafinált viperának. Ezzel szemben éppen ebben remekel a nő által játszott Billy Flynn, igaz, hulló helyett macska képében. A női börtön vezetőjét, az e felfogásban még hidegebb, ellentmondást nem tűrően kegyetlen Morton mamát Herczeg Tamás alakítja. Sokszoros csavar jellemzi tehát a szerepek kiosztását és megoldását egyaránt.

Az igazi bravúr azonban minden eddig említetten túl az, hogy a színészek maguk szólaltatják meg a zenét. Kezdetben az Atrium mozi aulájában elhelyezett kicsiny forgószínpadon kuporogva, amit a nézők fél órán keresztül (a kevés szerencsés kivételével) állva fogadnak be, mintha a valóság egy kiszakított darabkája köré csődülnének, majd a gyilkos Roxie tárgyalásának, vagyis a „színházi játéknak” a kezdetekor, mikor kifordul sarkaiból a világ erkölcsé, a HOPPart szín- és hangjátéka is átkerül a valódi és stilizáltan kőkorra berendezett színpadra. A színészek minden manír nélkül, a musicalmámort és -kliséket elkerülve jelenítik meg a figurákat. Ez az őszinteség, ami részben nyilván szintén a rendező érdeme, a zseniális zenei (ön)kíséret, a tehetség és a hozzáállás, a többpólusú feladat hibátlan végrehajtása túlnő az előadás divatos avantgardizmusán. Önmagában olyan érték, amely a kelleténél kevesebbszer fordul elő a musical világában. És általában a színházban. Ez pedig, majd ha a kőkorszak helyett éppen más lesz is a trendi, mindig divatban marad.

CHICAGO - a HOPPart Társulat előadása az Atrium moziban

Maurine Dallas Watkins *Chicago* című színdarabja alapján.
Szöveggönyv: Fred Ebb, Bob Fosse. **Zene:** John Kander.
Versek: Fred Ebb. **Dramaturg:** Ungár Júlia. **Díszlet:** Ambros Mária. **Jelmez:** Benedek Mari. **Koreográfus:** Horváth Csaba. **Zenei vezető:** Kákonyi Árpád, Matkó Tamás. **Rendező:** Zsótér Sándor.

Szereplők: Bánfalvi Eszter, Friedenthal Zoltán, Herczeg Tamás, Kiss Diána Magdolna, Mátyássy Bence, Polgár Csaba, Radnay Csilla, Roszik Hella, Vári-Kovács Péter.